

PŘEDNÍ KOPANINA V PRAVĚKU

KÁMEN PRO PRAHU – NEJSTARŠÍ GEOLOGICKÁ MINULOST

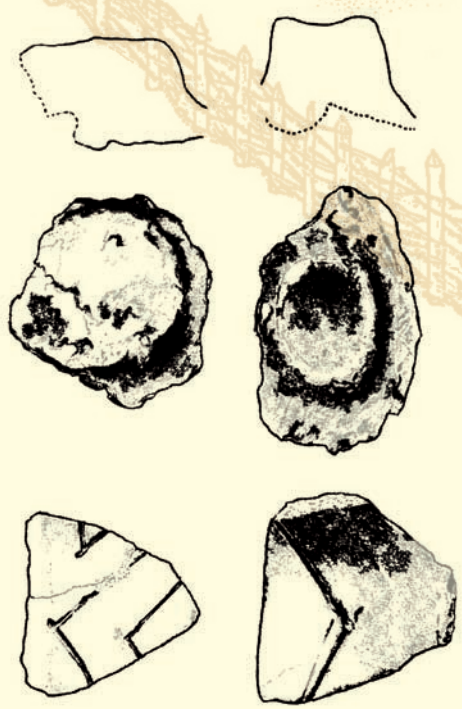
Protáhlé historické jádro Přední Kopaniny je situováno na okraji plošiny, která je součástí České křídové tabule. Kraj plošiny se mírně uklání severním směrem a končí strmým svahem klesajícím do hluboce zaříznutého údolí Kopaninského potoka. Skalní podloží tvořené druhohorními (mesozoickými) křídovými (stupeň turon) mořskými usazeninami jemnozrnných slínovců – opuk proslavilo Přední Kopaninu jako zdroj stavebního kamene zejména v románském období.

Pohled na stěnu lomu v 60. letech 20. století, kdy zde pracoval jeden z posledních zaměstnanců Antonín Limburský. Vlevo otisky mlžů *Inoceramus labiatus* v hornině.

PRAVĚKÉ OSÍDLENÍ

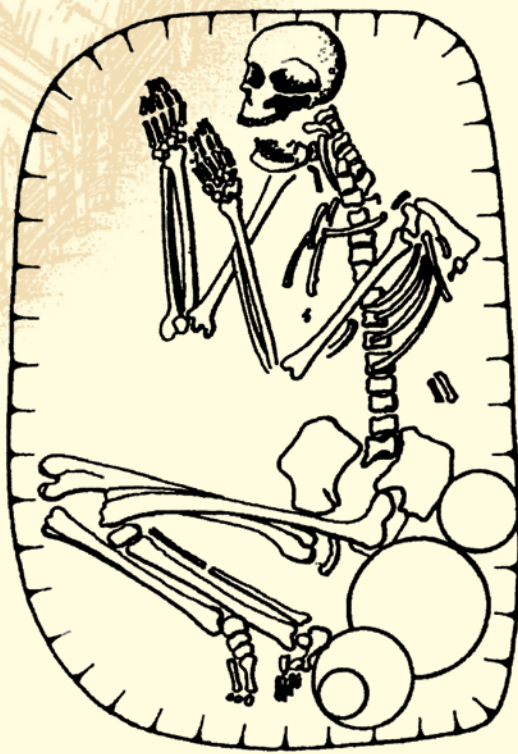
První doklady přítomnosti člověka na zdejším katastru je možno spojovat s příchodem prvních zemědělců na naše území na přelomu 6. a 5. tisíciletí př. Kr. (neolit – mladší doba kamenná). V roce 2002 byly v trasách výkopu pro kabely v ulici K Prelátům zachyceny sídlištní objekty kultury s lineární keramikou (sloupové jámy, sídlištní jámy i větší hliníky - jámy na těžbu hlíny). Sídliště bylo položeno na příhodné nízké terase v meandru potoční nivy Kopaninského potoka.

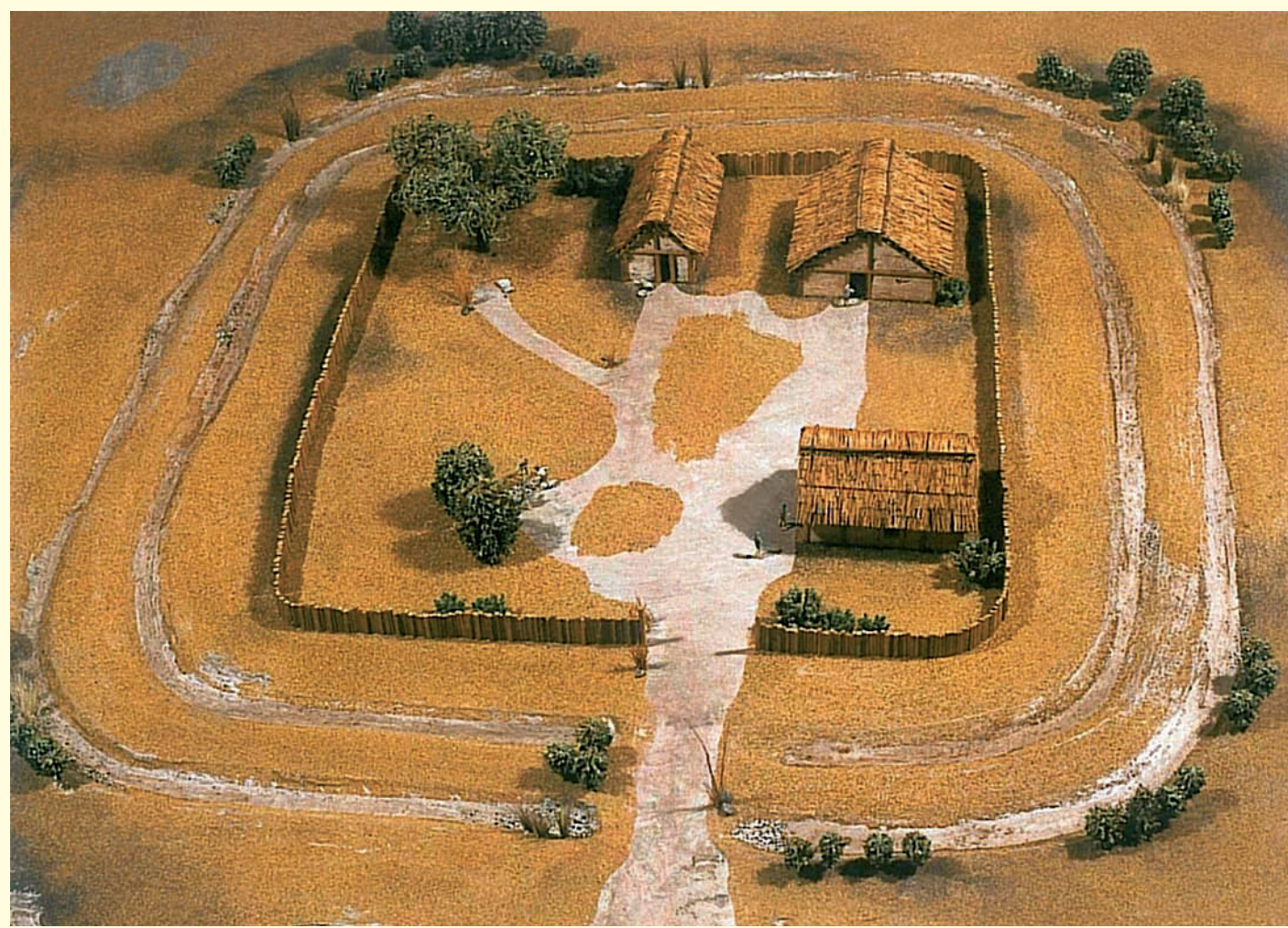
Zlomky nejstarších keramických nádob ze sídliště K Prelátům.

Typická nádoba kultury s lineární keramikou s rytou výzdobou a plastickými pupíky a pohár kultury zvoncovitých pohárů.

Charakteristický hrob ženy (na pravém boku) kultury se zvoncovitými poháry.

Halštatský dvorec ze starší doby železné.

KÁMEN PRO PRAHU – NEJSTARŠÍ GEOLOGICKÁ MINULOST

Velké množství staveb 12. a 13. století v Praze bylo postaveno z kamene těženého od raného středověku na bělohorské pláni či právě v lomu na jižním okraji zdejší obce, který proslul produkcí velmi žádané dekorativní zlaté opuky často využívané při opravách památkových objektů. Ve zdejším lomu byla zachycena významná geologická souvrství charakterizovaná jako stratotyp bělohorského souvrství s dobře patrnou hranicí s korycanskými vrstvami (profil hranic cenoman - spodní turon). Ojedinele nalézané zkameněliny jsou nejčastěji zastoupeny mlži *Inoceramus labiatus*, hlavonožci *Mammites nodosoides* či hvězdice-mi *Epiaster michelini*. Lom je dnes přírodní památkou o rozloze 4,13 hektaru.

PRAVĚKÉ OSÍDLENÍ

Obyvatelé našich zemí přibližně mezi léty 5.300 až 4.700 př. Kr. přešli z lovu a sběru k zemědělství a chovu zvířat. Zdokonalena byla výroba kamenných nástrojů, objevují se keramické nádoby a dochází k populační explozi a kolonizaci doprovázené vznikem kulturní krajiny. Hlavním způsobem obživy bylo žárové (vypalování lesa) zemědělství doplněné lovem a sběrem. Vesnice obývalo 100 až 200 osob žijících v typických „dlouhých domech“ s dřevěnou konstrukcí a pletenými stěnami omazanými hlínou.

Stavba dlouhého neolitického domu. Stěny byly vypleteny proutím a omítnuty hlínou. Střecha byla kryta rákosou.

Další (o 2500 let mladší) pravěké nálezy z Přední Kopaniny pocházejí ze závěru pozdní doby kamenné - eneolitu (doba měděná), tedy z období mezi roky 2.500 až 2.300 př. Kr. Při stavbě silnice obcházející Kopaninu jihovýchodním směrem našel ve 2. polovině 19. století na výšině jižně od obce poblíž sochy sv. Václava Ludvík Šnajdr kostrový hrob kultury zvoncovitých pohárů, obsahující hrnek s uchem. Lid této kultury žil na rozsáhlém území od severozápadní Afriky, přes západní Evropu, britské ostrovy až po Malopolsko a Karpatskou kotlinu v období rozsáhlých hospodářsko-spoločenských změn.

Mezi novinky té doby patřily inovační postupy obdělávání půdy jednoduchým ora-dlem, využití dobytka k záprahu, výroba předmětů z kovu (mědi) a nových neznámých surovin (jantar, kamenné suroviny, sůl). Zároveň se rozvíjí směnný obchod a specializovaná výroba, což vede k prohlubování majetkových rozdílů a vzrůstající úloze muže ve společnosti. Nevelká sídliště byla tvořena 2-6 usedlostmi nejčastěji čtyřčlenných rodin a počet obyvatel vesnice nepřesahoval 10 až 25 jedinců. Majetkové rozdíly se projevují i na pohřebištích, kde bývají muži uloženi ve skrčené poloze na levém a ženy na pravém boku.

Zástupy Keltů na cestě.

Pohled do domu keltské rodiny.

Na počátku doby železné (doba halštatská podle hornorakouského naleziště v Hallstattu) došlo k ochlazením a zvýšilo se nebezpečí nájezdů nomádů z východu. Vznikají mobilní bojové družiny specializované na chov dobytka a kůň se stává symbolem reprezentace muže - bojovníka. V průběhu 6. století roste hustota osídlení, rozšiřují se zemědělské osady a vznikají kmenová knížectví s opevněnými hradišti a pohřebišti místních kmenových vládců s bohatými knížecími hroby bylanské kultury. V závěru halštatského období se vůdčí skupinou obyvatel stávají Keltové osedlí od Čech přes jižní Německo až po Francii.

V následném období mladší doby železné (doba laténská podle naleziště La Tène ve Švýcarsku; 380–0 př. Kr.) se objevují opevněná hradiště (sídla územních vládců) s honosnými paláci, kultovními okrsky a bohatými pohřebišti. Profesionální prokázali Keltové při výrobě keramických nádob, šperkařství, železářství a kovářství i zdokonalení technologie zemědělství (železná radlice oradel, železná srpy, rotační kamenné mlýnky na mouku).